

Handbuch der Vögel der Sowjetunion

Deel 4 behandelt 21 hoenderachtigen, 7 kraanvogel-, 12 rallen- en 3 trappensoorten. Een uitgestrekt gebied van toendra tot woestijn, van de Baltische landen en de Karpaten tot Sachalin en de Koerillen of ze nu als broedvogel, trekvogel of als dwaalgast voorkomen. Per soort worden behalve verenkleed, verbreding, overwintering, trek ook beschrijvingen van het biotoop, voortplanting, gedrag, voedsel, vijanden, negatieve invloeden en landbouwkundige betekenis en bescherming behandelt. Kleurenafbeeldingen van de behandelde soorten in alle kleden, hun kuikens en eieren completeren elk deel. De tien delen verschijnen niet in de volgorde waarin deze zijn genummerd.

Deel 6 (I) van deze serie over de vogels van de Sovjet-Unie behandelt 5 soorten jagers, 23 meeuwesoorten en 10 sternsoorten, die in dit immens grote land voorkomen. Van de meeste soorten worden, ook in dit deel, verspreidingskaarten gegeven met in groene steunkleur aangegeven waar de betreffende vogelsoort is aangetroffen. Niet alleen is het voorkomen van talloze vogelsoorten voor ons in breder opzicht van belang, maar nu ook het reizen naar de Sovjet-Unie sterk is vergemakkelijkt, is het raadplegen van dit werk, nu het in een Duitstalige editie verschijnt, voor ons heel wat eenvoudiger gemaakt. Bovendien wordt verwezen naar vele, voor ons onbekende, literatuur. Van de Russische titels wordt telkens een Duitse vertaling gegeven, hetgeen de raadpleging sterk vereenvoudigt.

R.L. Potapov & V.E. Flint: Handbuch der Vögel Sowjetunion. Band 4. *Galliformes, Gruiformes*. 427 bladzijden, 20 kleurentafels, 18 tabellen, 11 tekeningen en kaarten, vele verspreidingskaarten (1989). Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 98,-.

V.D. Iliev & V.A. Zubakin: Handbuch der Vögel Sowjetunion. Band 6 (I). *Charadriiformes (Lari): Stercoriidae, Laridae (Larinae en Sterninae)*. 367 bladzijden, 87 tekeningen en kaarten, 20 tabellen, 16 tafels in kleur (1990). Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 98,-.

Wilde planten en hun relaties

Pasgeleden is het vierde deel van de Nederlandse oecologische flora verschenen. Deze flora is, ook voor vogelliefhebbers een interessante uitgave omdat ook zij talloze malen worden geconfronteerd met onze flora. Een plant is geen op zichzelf staand wezen, dat zo maar ergens groeit, bloeit en zaad geeft. Elke plant heeft te maken met de grond waar ze op groeit, met het vocht in de bodem, met andere plantensoorten om haar heen, met dieren die haar eten, maar ook met die haar bloemen bestuiven en haar zaad verspreiden en zich daarmee voeden. Al deze betrekkingen noemt men de oecologie van de plant. Auteur Weeda geeft behalve een duidelijke beschrijving van de plant ook informatie

over verwante soorten, verspreidingsgebieden en terreintypen die een soort verkiest. Er wordt een karakteristiek gegeven van een plantensoort als deze de hoofdrol speelt in één of meer levensgemeenschappen. Als er dieren, planten en schimmels zijn, die een belangrijke invloed op een plant uitoefenen, worden ze eveneens kort beschreven. Het gebruik dat de mens van de plant maakt en eventueel de geschiktheid voor het kweken in tuinen is hieraan toegevoegd. Dit deel behandelt de Klokjesfamilie, Composietenfamilie en de eenzaadlobbigen, zoals Waterweegbreefamilie, Zwanebloemfamilie, Waterkaardfamilie, Scheuchzeriafamilie, Zoutgrasfamilie, Fonteinkruidfamilie, Nimpfkruidfamilie en Leliefamilie. Het werk is rijk geïllustreerd met schitterende kleurenaquarellen van planten door Rein Westra en van insecten door Taco Westra, terwijl Chiel Westra in werkelijk vaak unieke kleurenfoto's laat zien in wat voor omgeving de soort in het wild voorkomt. Zo is deze Nederlandse oecologische flora meer dan een belangrijk gebruikboek voor iedereen die zich voor de plant en haar omgeving interesseert.

E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra & T. Westra: Nederlandse oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties 4. 315 bladzijden, vele illustraties (1991). Uitg. Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, Amsterdam in samenwerking met de Omroepvereniging Vara en de Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland (VEWIN). Prijs f 79,50 (voor leden van het IVN en Natuurmonumenten f 62,50).

Belangrijke Spaanse vogelgebieden

Aan dit boekje over Spaanse vogelgebieden zullen, ondanks dat de tekst Spaanstalig is, ook Nederlandse vogelliefhebbers veel plezier kunnen beleven. In totaal zijn 270 vogelgebieden op het Iberisch Schiereiland, 18 vogelgebieden op de Balearen en 64 vogelgebieden op de Canarische Eilanden in het kort weergegeven. Vaak met maar vijf tot tien regels per gebied. Omdat in de teksten bij alle genoemde vogelnamen ook de Latijnse namen worden vermeld, is er veel voor ons begrijpelijk zonder dat men de Spaanse taal daarvoor machtig moet zijn. Van talloze vogelsoorten wordt ook het aantal vogels en zelfs het aantal broedparen per gebied vermeld die er zijn vastgesteld. Ook de grootte en de ligging (coördinaten) worden vermeld, evenals of het gebied is beschermd en zoja onder welke organisatie het beheer staat.

Om deze uitgave mogelijk te maken heeft de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland financieel een bijdrage geleverd.

Eduardo de Juana ed.: *Areas Importantes para las Aves en España*. 183 bladzijden, 16 zwartwit foto's, 3 kaartjes. Monografías 3 (1990). Uitg. Sociedad Espanola de Ornitología, Facultad de Biología (SEO), 9a planta, Ciudad Universitaria, 28040 Madrid, Spanje. Telefoon (91) 549 35 54, fax 544 74 26. ISBN 84 404 6810 5. Prijs 1200 Spaanse pesetas.

De vogel en zijn verschrikkers

Jan Kooistra maakte zijn 18de bundel gedichten dit maal over vogelverschrikkers. Daarbij maakte de ons welbekende vogelillustrator Robin D'Arcy Shillcock (van oorsprong een Australiër, die geruime tijd al in Nederland woont) 47 zwartwit illustraties. Shillcock verzorgde al enkele omslagillustraties voor 'Het Vogeljaar' en daarom zal menig lezer zijn geïnteresseerd in zijn werk als illustrator van een gedichtenbundel, waaraan vogels zeer nauw zijn verbonden. Overigens is de oplage van de gedichtenbundel maar klein en is het grootste deel van de oplage reeds verkocht. Voor bibliografiën bovendien interessant omdat elk exemplaar is genummerd. In de toekomst zal Shillcock met zijn vogelillustraties ongetwijfeld nog vaak van zich laten horen.

Jan Kooistra & Robin D'Arcy Shillcock: De vogel en zijn verschrikkers. 56 bladzijden, 47 zwartwit illustraties (1990). Uitg. Krips Repro, postbus 1106, 7940 KC Meppe, 05220 - 60 008. Prijs f 25.-.

Vogels op water en slijk

Het gaat in dit boek om de sfeervolle aquarellen gemaakt door Erik van Ommen tussen 6 mei en 1 juni 1989 in een gebied in Noord-Nederland dat tegen de Waddenzee aan ligt. Uit het werk van Van Ommen, dat wij onder meer al leerden kennen van exposities te Enschede, Groningen, Sneek en Laren (N.-H.), blijkt niet alleen dat hij vogels bijzonder goed observeert maar ook dat hij gevoelig is voor de prachtige (soft)kleurschakeringen van het landschap. Hierdoor krijgt zijn werk een vleugje van het werk dat wij ook van Noordepse schilders kennen. Voor ons augustusnummer in 1988 maakte hij de prachtige omslagillustratie van twee Grauwe Franjepoten in prachtkleed en heeft hij ons nog andere aquarellen voor onze omslagen toegezegd. Gedurende een maand onderging het landschap, dat hij telkens op alle tijden van de dag bezocht, grote veranderingen. De plas waar hij in het begin van de maand allerlei watervogels observeerde lag er aan het einde van de maand droog bij.

De illustraties zijn voorzien van korte, rake teksten. In zo'n prachtig gebiedje kwam hij in deze periode een Grote Grijs Snip tegen, maar ook een Roodpootvalk, Breedbekstrandlopers, Roodkeelstrandloper en een Steppenvorkstaartplevier.

Van Ommen kan magnifiek spelen met de prachtigste pastelinten. Jammer is het dat verschillende aquarellen over twee bladzijden zijn afgedrukt, waardoor toch soms zijn werk en de wijsheid van het landschap niet altijd genoeg recht wordt aangedaan. Op bladzijde 22-23 is het voorbeeld zoals de afdruk niet had mogen weergegeven.

Erik van Ommen: Vogels op water en slijk. 109 bladzijden, 85 aquarellen. Voorwoord van Koos van Zomeren (1991). Uitg. La Rivière & Voorhoeve, Kampen/Boekwerk, Groningen. ISBN 90 384 0074 8. Prijs f 49,50.

Die Singdrossel

Deze monografie over de Zanglijster is de eerste van Die Neue Brehm-Bücherei uitgegeven in 186

'nieuwe stijl'. Ongetwijfeld heeft de hereniging van de beide Duitslanden daartoe bijgedragen, want ook het gebruikte papier is van betere kwaliteit geworden. Hierdoor komen de foto's ook wat beter uit. De schrijvers gaan diep in op het leven van de Zanglijster. De aangehaalde literatuur betreft voor het allergrootste deel Duitstalige geschriften. Met J.E. Schiiters (1943) wordt J.E. Sluiters bedoeld. Op de broedbiologie en het voedsel wordt uitgebreid ingegaan. Ook aan de trek, doodsoorzaken en ouderdom wordt aandacht besteed. Volgens de auteurs houden zich de Zanglijsters zich bij het voedselzoeken weinig aan straatranden op. Maar dat Zanglijsters vaak de wegen gebruiken om huisjesslakken stuk te maken waardoor zij vaak het slachtoffer van het verkeer worden, wordt niet vermeld. De zogenaamde lijstersmidsen zouden volgens de auteurs voor het eerst door Morris (1954) beschreven zijn, maar in de Nederlandse literatuur wordt reeds veelvuldig eerder daarover gewag gemaakt. Landbouwvergiften worden voor de Zanglijster als zeer schadelijk beschouwd, maar op de zo veel gehoorde achteruitgang van de soort wordt nauwelijks ingegaan.

Wie zich beter in het leven van de Zanglijster wil verdiepen is dit boek zeer aan te bevelen.

Falko Melde & Manfred Melde: Die Singdrossel. 120 bladzijden, 69 afbeeldingen (waaronder foto's, kaartjes, grafieken), 18 tabellen. Die Neue Brehm-Bücherei 611 (1991). Ziemen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 24,80.

Kosten en baten van Milieubeleid

Bij de Wetenschapswinkel voor Economie van de Rijksuniversiteit Groningen is een rapport verschenen 'Kosten en Baten van Milieubeleid. Toegespast op het beleid gericht op het tegengaan van verzuring in natuurgebieden'. Inger Snijders heeft deze studie verricht naar aanleiding van een verzoek van de Stichting Mondiaal Alternatief. Snijders komt tot de conclusie dat de baten van een goed anti-verzuringsbeleid groter zijn dan de kosten. Door gebruik te maken van de zogenaamde Contingent Valuationmethode waarmee de nietgebruikswaarde kan worden bepaald, kan recht worden gedaan aan het feit dat dit element een belangrijk onderdeel is van de totale betekenis van natuurgebieden. Hierbij is door de samenstelster bovendien slechts alleen rekening gehouden met de maatschappelijke kant en dus bijvoorbeeld niet met de wetenschappelijke of genetische reservoirfuncties. Er blijkt in het milieubeleid geen rekening te worden gehouden met andere typen natuurgebieden (vennen, hoge en lage venen en bijvoorbeeld graslanden). Er is alleen teveel toegespitst op bossen. De baten van antiverzuringsbeleid met betrekking tot verbeteringen van cultuuroedeeren, landbouw en bijvoorbeeld gezondheid zijn door de overheid ook niet ingecalculleerd. Met andere woorden: door de overheid wordt, althans gedeeltelijk, een vertekend beeld gegeven over de kosten van het milieubeleid.

Pierre Maréchal

I.K. Snijders: Kosten en Baten van Milieubeleid. Toegespast op het beleid gericht op het tegengaan van verzu-

ring in natuurgebieden, 44 bladzijden met figuren en literaturopgave. Stud.nummer 228214. Wetenschaps-winkel voor Economie RUG. postbus 800, 9700 AV Groningen, 050-633 754. Prijs f 10.- (over te schrijven ná ontvangst).

51 Goede manieren om de natuur te ontdekken

Die goede manieren moeten onze lezers eigenlijk zelf wel kennen. Maar kennen uw kennissen, vrienden, familie, buren en anderen die manieren ook al zo goed? Daarom is het een prettige manier om die 'manieren' een grotere verbreding te verschaffen. Als kleine attentie of als cadeautje als men zo maar ergens op bezoek gaat met de opmerking 'misschien interesseren jullie je ook wel voor zo'n boekje' kan men een handje helpen bij het ontdekken van al het moois in de natuur door de mens. En wel voor jong en oud is de tekst op een prettige en positieve wijze geschreven. Het is de tweede uitgave in de serie 'Goede manieren' en ook dit boekje verdient het de weg naar een groot publiek te vinden. Het is een hulp om de natuur te kunnen ontdekken.

Sietzo Dijkhuizen, Pierre Maréchal & Henk Lommers: 51 Goede manieren om de natuur te ontdekken. 99 bladzijden, tekeningen Ellen van Kasteren (1991). Uitg. Reaal Uitgevers, postbus 376, 2160 AJ Lisse. Prijs f 14,90.

Genzen van het westelijk palearctisch gebied

In een speciaal nummer van 'Ardea' (jaargang 79, nummer 2, 1991) zijn de bijdragen gebundeld van de bewerkte bijdragen aan een internationaal symposium over de ganzen van het westelijke palearctisch gebied welke van 7 tot 12 februari 1989 door het International Waterfowl and Wetlands Research Bureau (IWRB) te Kleef werd gehouden.

Dit alles resulteerde in een samenhangend geheel van 44 artikelen met elk een Nederlandse samenvatting. Het symposium stond vooral in het teken van de groei van veel ganze populaties gedurende de laatste decennia. Dit verschijnsel heeft de aandacht van tal van groeperingen, zoals oecologische onderzoeksinstituten, natuurbescherming, landbouw- en jachtorganisaties uit geheel Europa en Noord-Afrika. Al deze instellingen waren vertegenwoordigd en hebben hun stem laten horen. Er waren meer dan tweehonderd specialisten uit 22 landen.

De volgorde van de artikelen is ingedeeld naar de behandelde onderwerpen zoals status en verspreiding in verschillende landen, botsingen met de landbouw, jacht, verstoring, jacht en verstoringen, waarna artikelen per soort zijn ingedeeld.

De informatie die over de ganzen wordt verschaft, is dan ook bijzonder gevarieerd en zelfs de bespreking van alle behandelde onderwerpen, is in dit korte stukje helaas niet mogelijk. Dit speciale nummer van 'Ardea' bevat niet minder dan 258 bladzijden en is ook als boekwerk verkrijgbaar bij het International Waterfowl and Wetlands Research Bureau te Slimbridge GL2 7BX, Engeland.

Tony Fox, Jesper Madsen & Johan van Rhijn (editors): Western Palearctic Geese. Proceedings of an IWRB International Symposium Kleve, Federal Republic of Germany, February 1989. IWRB Special Publication No. 14 (1991). Prijs £ 10.00 plus £ 1.50 verzendkosten. Overmakingen kunnen geschieden naar Lloyds Bank, 5 Long Street, Dursley, Gloucester, UK, ten gunste van rekeningnummer 7052274 van IWRB, onder vermelding van 'Publication No. 14'. Telefoon 0453 890 624 of 0453 890 634, fax. 0453 890 697.

Nieuwsbrief Werkgroep Nestkastonderzoek

In de Nieuwsbrief, jaargang 9, nummer, maart 1991 worden behalve artikelen over het nestkast-beheer van 'Natuurmonumenten' (zie 'Het Vogeljaar 39 (1): 6) ook geschreven over Nijlzanen in torenvalk kasten (D. Westra), nestkastcontroles bij Boomklevers (B. Volkers), het gebruik van nestkasten is nog steeds te eenzijdig (J. Taapken), onderzoek naar relatie tussen verzuring en kalkgebrek bij mezen (J. Graveland). De Nieuwsbrief is in de eerste plaats bestemd voor controleurs van nestkasten maar bevat ook veel interessante voor algemeen belangstellenden.

Nadere inlichtingen bij B. Blaauw, Sovon Werkgroep Nestkastonderzoek, antwoordnummer 710, 7940 WJ IJ-horst, 05224-1699.

Botulisme bij vogels

Voor het eerst werd een volledig overzicht gepubliceerd over de massale sterfte van watervogels en steltlopers ten gevolge van botulisme.

De auteur gaat op een groot aantal aspecten in die betrekking hebben op het botulisme, zowel bij in het wild levende vogels als bij pluimvee. Daarbij is uitgegaan van een uitgebreide literatuurstudie. Ook de risico's voor mensen en zoogdieren worden besproken. Bovendien zijn in een praktisch deel onderzoeksmethoden en maatregelen ter voorkoming en bestrijding van het botulisme behandeld.

Het boek is van reëel belang voor een grote kring van verschillend geïnteresseerde geïnteresseerden, waaronder niet te vergeten gemeentebesturen die met de bestrijding van het botulisme in hun gemeente te maken krijgen.

Uwe Westphal: Botulisme bei Vögeln. 100 bladzijden, 7 afbeeldingen, 16 tabellen (1991). Uitgegeven door Verein der Freunde und Förderer der Inselstation der Vogelwarte Helgoland e.V. en Naturschutzbund Deutschland, Landesverband Hamburg e.V. Aula-Verlag, Wiesbaden. Prijs DM 29,80.

Galapagos

Er zijn al verscheidene prachtige boeken over de Galapagos Eilanden verschenen. Omdat daar de fotografie van in het wild levende dieren zo gemakkelijk is, zijn er ook heel wat films gemaakt. Daarom is het Engelstalige boek 'Discovery on Darwin's Islands' zo'n bijzonder boek geworden omdat het voornamelijk tekeningen (vooral vogels) en veel nieuwe informatie over deze eilanden naar voren brengt. De unieke flora en fauna wordt prachtig in woord en beeld gebracht, zodat wij het boek kunnen beschouwen als een nieuwe aanwinst bij de literatuur over

deze eilandengroep.

In de afgelopen maand mei is er de vulkaan La Cumbre op het eiland Ferdinanda tot uitbarsting gekomen en ook de Alcedo-vulkaan op Isabela werd kort daarna actief.

Volgens Ecuadoriaanse seismologen zijn de uitbarstingen de grootste aller tijden in dit gebied en het directe gevolg van recente aardbevingen in Peru en Midden-Amerika.

Biologen vrezen het ergste. Het natuurgeweld veroorzaakt namelijk grote bosbranden. De lavastromen drongen tot twee natuurparken door op Ferdinanda en bedreigen een kolonie Reuzenleguanen op Isabela.

Een bezoek aan de eilanden is bijzonder enerverend en het boek is interessant voor diegenen die er al eens zijn geweest en diegene die er graag eens naar toe willen gaan.

David W. Steadman & Steven Zousmer: Galápagos. Discovery on Darwins Islands. 208 bladzijden, kleurenplaten van Lee M. Steadman (1988). Copyright by Smithsonian Institution.

Uitg. Airlife Publishing Limited, 101 Longden Road, Shrewsbury SY3 9EB, Shropshire, Engeland. Prijs £ 16,95.

Bij verschillende vestigingen van Vroom & Dreesmann is momenteel uiterst voordelig een ander boek over de Galapagos Eilanden verkrijgbaar. Het is een groot formaat (28x38cm) boek van van Peter Salwen (1990): Galapagos, het verloren paradisijs. Uitgave van REBO Productions. Vertaling van 'Galapagos, the lost paradise' (1989) door TextCase, Groningen. Nieuwprijs f 89,-, huidige prijs bij Vroom & Dreesmann: f 29,-.

'Blauwe Kamer': nieuw tijdschrift voor landschapontwikkeling

In juni 1991 verscheen nummer 3 van 'Blauwe Kamer', een tijdschrift voor landschapontwikkeling. Het is een gezamenlijke uitgave van stichting Lijn in Landschap en Uitgeverij Thoth, P.C. Hoofdstraat 57-1, 1071 BN Amsterdam. 'Blauwe Kamer' komt mede tot stand op basis van medewerking en/of financiële steun van NVTL, BVTL, EFL stichting (waarvan de betekenis van de afkortingen niet wordt vermeld) en de ministeries van LNV, VROM en WVC. In nummer 3 troffen onder meer artikelen aan over de mogelijke tracés en de dramatische ingreep in het landschap door de Train à Grande Vitesse voor België en Nederland, schets van de malaise in de openbare parken waarvan de bestaande concepten zijn versleten en de nieuwe nog niet in zicht zijn, over de montage van het post-moderne park, zeven nieuwe parken in Nederland en België, over het proefschrift van historisch-ecoloog Thijs Caspers over de Vlaamse natuurbescherming, over de toenemende belangstelling voor het stedenbouwkundig ontwerpen en over openbare ruimte, waarbij natuur in de stad steeds populairder is geworden. Ook worden de Prinses Irenesluizen bij Wijk bij Duurstede, die de kruising van het Amsterdam-Rijnkanaal met de Lek mogelijk maakt, onder de loupe genomen. De rubriek 'Los zand' heeft een aantal korte berichten opgenomen over nieuwe uitgaven, congressen, bijeenkomsten, exposities en dergelijke. Wij zijn benieuwd hoe het nieuwe tijdschrift zich ontwikkelt.

Hoofdredacteur is Harry Harsema en de eindredactie wordt verzorgd door Fred Mutsaers. Het redactie-adres is Brinkerweg 4, 6707 GE Wageningen, 08370 - 82 961/ 17 892. Abonnementprijs is f 99,50/Bfr. 1990 per jaar voor vier magazines en drie journals. Los nummer f 17,50/Bfr. 350 voor de magazine en f 9,90/Bfr. 198 voor het Journaal. Postgiro 3 134 647 ten name van Uitgeverij THOTH, Amsterdam.

Jaarboek Nederlands Valkeniersverbond

Het Nederlands Valkeniersverbond 'Adriaan Molten' heeft in het pasverschenen 'Jaarboek' met de verslagen over 1987-1988 en 1988-1989 de achterstand weer enigszins ingehaald. Het ornithologische jaarverslag bespreekt de activiteiten die in die jaren bij de leden van het verbond plaatsvonden. Ook aan de jubileumviering van het vijftigjarig bestaan wordt enige aandacht besteed. Verder bevat het jaarboek artikelen over vliegexperimenten met getreinde Torenvalken, duivenjacht met Slechtvalken in Zimbabwe, valkeniers als stootvogelbeschermers, een beschrijving voor het zelf maken van valkeniersbellen en enkele teksten over de valkerij uit oude nummers van 'De Nederlandsche Jager' uit de jaren 1897-1908.

Het verbond stelt zich ten doel de bevordering van het vluchtbedrijf in de ruimste zin des woords onder meer door de beoefening van de jacht door middel van jachtvogels, de studie en de bevordering van het vluchtbedrijf en de bescherming en de studie van stootvogels.

J.D.M. Staal & Sj. Haantjes red.: Jaarboek. 1987-1988 en 1988-1989. 56 bladzijden, 2 tabellen, 4 figuren, 33 zwartwit foto's, 6 pentekeningen (1991). Prijs f 25,- (inclusief portokosten). Bestellingen bij de penningmeester 04786-530. Tevens zijn er nog oude jaarboeken verkrijgbaar. Prijs tot en met 1980 f 15,- per stuk en Jaarboek 1981 f 20,-.

IJsselmeermagazine voor jongeren

In juli verscheen voor het eerst 'IJsselmeermagazine', het lees- en doemagazine voor jongeren vanaf dertien jaar. Het bevat veel informatie over het 'Natte Hart van Nederland'. Na lezing zal het duidelijk zijn dat het IJsselmeer méér is dan zó maar een plas water ergens in Nederland. Ons spreekt vooral het verhaal over Symen Deuzeman en Pieter Vogelaar aan, dat vertelt wat er nu zo leuk is aan het bekijken van vogels. In een aardig verhaal wordt ook verteld wat er zou moeten gebeuren om het IJsselmeergebied te behouden en te beheren.

Het magazine kost f 1,- en is aan te vragen bij de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer, postbus 1, 1135 ZG Edam, 02993-71 351.

Boomblad

Boomblad is een tweemaandelijks uitgave van De Dorschkamp, Instituut voor Bosbouw en Groenbeheer. Het blad wordt gratis toegestuurd aan personen die (op kaderniveau) werkzaam zijn in de groene sector. Het aprilnummer van dit jaar is alweer nummer 2 van de derde jaargang. Het omslagartikel gaat over ontwikkelingsmogelijkheden van het Ginkelse Zand, de titels van de

overige artikelen in dit nummer zijn 'Modellen voor insectenplagen', 'Discussie over oorzaken bossterven' en 'Groeistoornissen langs rijkswegen'.

Toegevoegde artikelen behandelen 'Droge-stofproductie energieplantages' en 'Niet alle toekomstbomen hebben toekomst'. Ook worden in elk nummer de recent verschenen publicaties vermeld van Dorschkamp-publicaties. Op het omslag vermeldt een agenda allerlei geplande gebeurtenissen die direct of indirect verband houden met bomen.

De redactie bestaat uit Bert Jansen, Paul Maessen, Florentine Peijnenburg en Ton Vingerhoets.

Aanvraagformulieren voor gratis toezending zijn aan te vragen op het redactie-adres: De Dorschkamp, Redactie Boomblad, postbus 23, 6700 AA Wageningen, 08370-95 111.

Overige belangstellenden kunnen zich voor f 40,- per jaar op Boomblad abonneren. Een kort briefje naar het redactie-adres is voldoende.

Verslag Taimyr-expeditie 1990

B.S. Ebbing & G.C. Boere brachten verslag uit van de Nederlandse deelname aan de internationale Taimyr-expeditie 1990.

Het rapport bevat een spannend relaas van de expeditie naar de Piassina-Delta en de expeditie naar Noord-Taimyr in 1990. Tot voor kort was het onmogelijk onderzoeken te verrichten in de broedgebieden van de Rotganzen in Noord-Siberië. In 1989 slaagde dr. Peter Prokosch als eerste Westeuropese bioloog in deze eeuw tot de broedgebieden van de Rotganzen en de steltlopers aan de noordkust van het Taimyr-schiereiland door te dringen (zie Vogeljaar 39 (2): 78). Voor een periode van vijf jaar is met de Russische autoriteiten een samenwerkingsovereenkomst aangegaan en voorziet in gezamenlijke Russisch-Nederlandse projecten op het gebied van onderzoek, beheer en beschermingsbeleid van trekvogels in het westelijk deel van de Palearctis.

In 1991 is Bart Ebbing opnieuw met een aantal anderen naar Taimyr gereisd. Onder de supervisie van dr. G.C. Boere zijn ook twee steltloperonderzoekers naar Taimyr afgereisd. In juni is dr. G.C. Boere zelf vertrokken naar onder meer het steppegebied ten westen van Novosibirsk voor een periode van vijf weken. Een belangrijk onderdeel van zijn werk daar is het verder zoeken naar mogelijke broedgevallen van de Dunbekwulp.

B.S. Ebbing & G.C. Boere: Verslag van de Nederlandse deelname aan de internationale Taimyr-expeditie 1990, 61 bladzijden, 6 figuren, 8 tabellen, 42 zwartwit foto's, drie bijlagen (1991). Uig. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, afdeling Dierecologie, postbus 9201, 6800 HB Arnhem.

Voorkom schade en overlast door verwilderde duiven

Bij het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is onlangs een nieuwe brochure uitgegeven over het voorkomen van schade en overlast van verwilderde duiven. Tegenover de voorganger, de brochure 'Duivenoverlast, wat kunnen we er aan doen?' (1978), wordt in deze

brochure niet meer het middel Vogelschrik aanbevolen. Van dit sponsachtig aanvoelend kleefmiddel zijn in het verleden heel wat inheemse vogels het slachtoffer geworden. In de tekst wordt voor nadere informatie verwezen naar de lokale overheid. Hier kan het dus weer misgaan! Het hoofdstuk gewenste gasten is ook interessant. Het zijn vaak autochtone diersoorten die het slachtoffer worden van ongenueanceerd duivenbestrijding. Daarom zou eigenlijk een enkele regel over het beschermd zijn van de nesten van inheemse vogels in de broedtijd op zijn plaats zijn geweest. Wellicht doen vogelwerkgroepen er goed aan om gemeentelijke overheden te verzoeken vóórdat zij tot duivenbestrijding overgaan, even contact met hen op te nemen. Hoewel de brochure gaat over verwilderde duiven was het wellicht toch ook goed geweest als er een enkele regel over de postduivenhouderij en de hetze tegen de Havik en Sperwer was opgenomen. Met name de daarbij horende verwijzing naar preventie van schade bij de duiventil door het plaatsen van spiegelbollen zou in veel gevallen onnodige discussies hebben voorkomen.

Pierre Maréchal

Voorkom schade en overlast door verwilderde duiven (1991). Geïllustreerd, zeven bladzijden. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, postbus 2041, 2500 EK Den Haag. Gratis.

Themanummer over Kwartelkoning

Een dubbelnummer van 'Die Vogelwelt' (Heft 1-2-, 1991) werd geheel besteed (116 bladzijden) aan de voordrachten die op 29 en 30 november 1989 in München werden gehouden op de 'Kwartelkoning-Workshop', georganiseerd door de Duitse sectie van de International Council for Bird Preservation (ICBP). Op de lijst van bedreigde vogelsoorten in de wereld worden drie vogelsoorten vermeld die in Duitsland voorkomen. Eén ervan is de Kwartelkoning.

De referenten gaan niet alleen in op de situaties van de populaties in de verschillende landen, maar ook worden onderzoeksresultaten over de oecologie, broedbiologie en trekgedrag behandeld. De situatie in Groot-Brittannië, Joegoslavië, Polen, Duitsland, Frankrijk en Nederland wordt door verschillende auteurs behandeld. Ook de internationale bescherming van de Kwartelkoning en een methode om de vogels voor onderzoek te vangen worden beschreven.

'Die Vogelwelt' versijnt zes maal per jaar in de omvang van ongeveer 240 bladzijden. Een jaarabonnement kost DM 45,- en kan bij de uitgever Verlag Duncker & Humblot GmbH, Dietrich-Schäfer-Weg 9, 1000 Berlin 41, Duitsland, (0)30 - 790 006 - 0 worden opgegeven.

In 1985 verscheen een rapport over de Kwartelkoning in Frankrijk. Joël Broyer schreef 'Le Rôle de genêts en France' (106 bladzijden, 25 figuren, 14 tabellen) in samenwerking met de Union Nationale des Associations Ornithologiques Centre Ornithologique Rhône-Alpes. Prijs FF 60 (inclusief FF 10 verzendkosten) op CCP Lyon 6172-00 T van Centre Ornithologique Rhône-Alpes (CO-RA), Biologie animale et zoologie, Université Lyon 1, 43, Boulevard du 11 Novembre 1918, F-69622 Villeurbanne Cédex, Frankrijk.